

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Pontani De Immanitate

Pontano, Giovanni Gioviano

[S.l.], 1519

De immanitate in quam incidunt prae tores:& qui vindicandis criminibus
praesident

[urn:nbn:de:bsz:31-270824](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-270824)

- Secundus** Nicanore Seleucoq; Imperij Macedonici conditoribus referebat. Plinius iunior dicit eum a septem Persis oriundum, magna vi animi ac corporis vt sex iuges equos regeret, Inter cætera Michridati natura vel ingenio tributa id vnum habetur maximum, quod duarum & viginti gentium rex, totidem linguis iura dixit, pro contione singulas sine interprete effatus. Autores, Plinius, Gellius, Valerius, & Solinus.
- Iustinus** Aquilio Romano. Scribit Iustinus libro. 38. quod Aquilio & Malchinio simul cum Nicomede non magno labore pulsis, omnem enim orientem aduersus Romanos armarat, multum auri argentiq; studio veterum regum magnumq; belli apparatus inuenisse Michridatem, cuius ea magnitudo fuit, vt idem refert lib. 37. vt non sui tantum temporis verum etiam superioris ætatis omnes reges maiestate superauerit, bellaq; cū Romanis per. 46. annos varia victoria gesserit. Nec mirū quidē, nam, 56. annis Michridates regnauit, Plinio autore. c. 2. li. 25.
- Plinius**

De immanitate in quam incidunt prætores: & qui vindicandis criminibus præsident.

CVM vero aliud vincere sit atq; vlcisci: aliud punire atq; afficere supplicij: illudq; sit bellum: atq; inimicitias exercentis: hoc vero iudicis: ac ciuilibus institutis seruandis præpositi. Iudices interdum quosdam videas: præfectosq; criminibus puniendis: qui nō voluptatem modo capiant e supplicij: verum quo punisse gloriari possint q; plurimos: noua & inusitata torquendi genera adinueniant: quibus non modo quæ factæ: verum etiam quæ infecta extorqueant. Nobis adolefcentibus hoc siue sæuitiæ: siue immanitatis genere in vniuersa Italia nobilitatus atq; horribilis

h

De Immanitate.

Nico. Porcinarius Aquilanus. Itaq; & iudices ipsi: vindicesq; ciuiliū criminū facile ab seueritate ad immanitatem transeunt: vt hac ratione (cum sint administrandæ iusticiæ præpositi) efficiantur vel maxime iniusti: ac rectiore fortasse: propriaq; magis appellatione summe immanes. In summis enim supplicijs vix iniustum aliquid: quod non sit idem immane. dum sit id tamen voluntarium: ac cum voluptate & gestientia. Visæ sunt quoq; & videri possunt leges quædam & ipsæ immanes: quibus condendis: non id mihi videtur fuisse consilium conditoribus: vt ab homine: dignisq; homine moribus discederent per crudelitatem: verū vt ciues detererent pœnis immaniter propositis. Qualis lex illa duodecim tabularum: qua licitum erat creditori: pro debita pecunia membrum sibi capere ex corpore debitoris: vt puta centenis pro sextertijs aut manum: aut pedem. Florentinus magistratus ciuem eum: qui impotenter vim iniuriamq; pro libidine in ciuem exerceat: nec commonitus temperet: decreto publico grandem statuit: id autem est quasi tyrannū aut hostem publicum decernere. vt liceat cuius inuentum illum aut ante solis exortū per urbem incedentem: aut post occasum impune occidere. Tantum in eo populo studium quondam fuit equabilitatis tuendæ: seruandæq; inter ciues communitatis. Quo fit vt hodiennō rem publicam vo-

Lex xij. tab.
de tollendo
membro.

Grandem
statuere

cirent liberum ipsum ciuitatis statum: atq; guber-
 nationem: verum commune: & quod publicum
 est: id communitatis esse dicant, rerumq; omniu
 summam tum ad commune: tum ad communita-
 tem indifferenter referant. Ferdinandus Neapo- Ferdināduſ
 litanorum rex: qui ceruum: aprumue occidissent rex venator.
 furtimue: palamue: alios remio addixit: alios mani-
 bus mutilauit: alios suspendio affecit: agros quo-
 q; serendos interdixit dominis: legendasq; aut
 glandes: aut poma: quæ seruari quidem volebat
 in escam feris ad venationis suæ vsu. Secus qui Perduellio
 fecisset: in eum non aliter sæuitum: q̄si perduellio- nis reus
 nis esset reus. Corradus Trincius: qui Fulginæ Corradus
 in Umbria imperitauit: cæso Nicolao eius fratre Trincius
 a præfecto arcis Nucerinæ: ob adulteri suspicio-
 nem: præfectum ipsum ita expugnare aggressus
 est: vt ille amissa tandem omni spe euadendi: in-
 terfectis prius vxore ac liberis sese e summa turri
 deiecerit: ne viuus in Corradi potestatem perue-
 niret. Itaq; Corradus deceptus opportunitate in-
 viuum illum sæuendi: quotquot familiares: co-
 gnatos: amicos: notos: quicq; cum illo consuetudi-
 nem exercuissent aliquam: captos: cruciatosq; ad
 excarnificationem: ad vltimum comminui in fru-
 sta: exenterariq; imperauit: ac per sentes: maxime
 frequentium viarum sepes ac margines. eorum uſ-
 scera intestinaq; suspendi: ac passim dispergi. vt
 neq; aut vindictam appellare hanc possis: aut pu-

Fidiculæ
Gemoniæ

De Immanitate.

nittonem. Neronianæ illæ fidiculæ etiam dictæ sunt horribiles: tractaq; in Gemonias vincti cadauera: atq; in suta mortuorum corporibus: viuentium corpora. Quæ quidem ipsa: aliæq; huiusmodi id efficiunt: nullius vt belluæ feritas humana existat feritate maior ac truculentior: Vtq; nullo possit pacto magnanimus quispiam esse: cuius in animo ira quidem regnet: ac vindictæ reponendæ acrius studium: aut in capiendis supplicijs: insectandisq; criminibus atrocior censura.

SCHOLIA.

Decem uiri

Duodecim tabularum. Fenestella titulo de decem uiris Fenestellæ legum ferendarum causa creatis memorat ob quas causas, tres legati Athenas mittuntur / qui in clytas Solonis leges scriptas referrent, iuraq; & mores aliarum ciuitatum noscerent, decem uirosq; constitutos, qui ex græcis legibus allatis & patrijs consuetudinibus Romanas leges conderent, scriberent, & publicarent. Lilius item meminit li. 3. & Dionysius .10. quantum fenestellæ authorum iuriconsultus ex xviris fuisse Hermodorum quendam Ephesium exulantem in Italia retulit ex aliorum sententia. Dionysius tamen libro .10. Hermodori in commemoratione decem uiros nullum Hermodorum nominat. Nomen autem .xij. tabularum sortitæ sunt, quod primo in decem tabulis eburneis. vt Iuriconsultus, siue æreis, vt Lilius & Dionysius volunt, mox additis duabus, præscriptæ populo ad concionem aduocato legendæ exhibebantur. Hæc diffusius præceptor meus iuriconsultorum eloquentissimus Valerius Zafius in luculentissimis commentarijs suis in l. 2. ff. de orig. iur. & diligenter & fideliter adnotauit.

Lilius
Dionysius

Zafius

Perduellio
qui

Id autem est. Exponit quid sit grandem statuere. Perduellionis. Læstæ Maiestatis reus perduellio dicitur Vlpiano.

- Platina** **Corradus Princius.** Hic successit Vgolino Princio Fulginæ floruitq; sub Martino quinto. contra quem Brachianas partes secutus est. Lege Platinam, Sabellicū & Volaterranū.
- Sillius** **Fulginia.** Vrbs sita in medio campi, qui est inter Spoletū & Perusiam, quondam sine mœnibus erat, nunc autem muris egregie cincta, & ædificijs ita ornata vt umbriæ ciuitates facile superet, ait interpres Silli, qui libro. 8. meminit Fulgito in cathalogo urbium, ibi. His vrbes arua.
- Plinius** **In Umbria.** Vmborum gens antiquissima Italiae existima tur, vt quos Umbros a Græcis putent diuos, quod inundatione terrarum hymbribus superfuissent. Autor est Plin.
- Ptolom.** **Arcis Nucerinæ.** Quatuor eius referuntur nominis in Italia. Vna in Apennino sita, alia in Campania, tertia item in Apennino prope Mutinam, quarta in Apulia, Nuceria Apulorum Ptolomæo vocata, alijs Luceria.
- Spiegel** **Neronianæ fidiculæ.** Instrumenta torturæ a Nerone excogitata. Numerantur etiam inter genera tormentorum fidiculæ, de quibus in cōmentarijs Strauostichon late scripsimus.
- Spiegel** **In Gemonias.** Apud populos etiā peculiare extitisse carceres, quorum nomina vltro citro se offerunt in Reuchlinianis progymnasmatibus enarraui, vt apud Athenienses Barathrum, Mecyon apud Syracusanos. Gemoniæ schalæ apud Romanos, & Coraces apud Archadas.
- Spiegel** **Auaritiam maximum esse fomitem immanitatis.**
- I**Am vero auaritia vt plurimorum est viciorum fomes: sic etiam & immanitatis: præsertim vbi fuerit ambitioni coniuncta. Qualis autem ea sit: ne tibi Virgilianum illud dictum parum esse verum videatur.
- I**am vero auaritia vt plurimorum est viciorum fomes: sic etiam & immanitatis: præsertim vbi fuerit ambitioni coniuncta. Qualis autem ea sit: ne tibi Virgilianum illud dictum parum esse verum videatur.
- Quid nō mortalia pectora cogis, Auri sacra fāes: hoc accipe non exiguum eorum esse numerum;**